

Nederlandse
Jenaplan
Vereniging

Jenaplan in de wereld

Gericht werken aan de uitbouw van internationale pedagogische relaties is voor de NJPV van groot belang. Enkele achtergronden in historisch perspectief.

Jenaplanbeweging in de wereld: van elkaar leren, elkaar steunen en inspireren

De ontwikkeling van de jenaplanbeweging in het algemeen en van die in Nederland in het bijzonder, is nauw verbonden met het leren samenleven. Dat was bij Petersen al het geval. Hij droomde van een pedagogische beweging over grenzen heen die een bijdrage zou kunnen leveren aan de vrede in Europa.

Dit geluid klonk nog sterker door bij Suus Freudenthal, die zich in de jaren vijftig van de 20^e eeuw toelegde op een 'internationaal plan', waarin kinderen en schoolklassen in volstrekt verschillende landen, leefomstandigheden en culturen beelden van elkaar toetsten. Later werd niet voor niets het 'inclusief denken' van Feitse Boerwinkel benut als bouwsteen voor het Jenaplanconcept. Dit is terug te vinden in de basisprincipes (2, 3, 5, 6 t/m 10). 'Wereldoriëntatie' omvat zeker ook het perspectief van de gehele wereld, ook al ligt het 'buitenland' letterlijk soms om de hoek. Zelfs in de huidige tijd van globalisering en snelle communicatiemogelijkheden blijft dit onderwijsdoel minstens zo belangrijk als toentertijd.

Deel hiervan is ook het besef dat je als verwante pedagoog overal ter wereld van elkaar kunt leren, elkaar kunt steunen en inspireren. Dat uitgangspunt beschreef Petersen al in zijn boek 'Die Neueuropäische Erziehungsbewegung' (1926). Petersen was zeer actief in de New Education Fellowship en heeft daar veel aan gehad. Zijn vrouw en medewerker, Else Petersen, schreef in 1965, in een uitgave van 'The

New Era', het blad van de New Education Fellowship (later World Education Fellowship) het volgende over het Jenaplan:
'Das Schaffen meines Mannes ist gar nicht zu denken ohne seine Beziehungen zur New Education Fellowship. Er nahm an den Weltkonferenzen der New Education Fellowship teil, wenn es ihm irgend möglich war. Hier fand er seine Absichten betreffs Erziehung zur Gemeinschaft und zum sozialen Gewissen bejaht, und darüber hinaus kam er stets zu einem regen Austausch von Gedanken und Erfahrungen mit bedeutenden Reformpädagogen anderer Länder'.
Bij Suus Freudenthal treffen we eenzelfde grondhouding en betrokkenheid aan. Een blik in de Jenaplanbibliotheek en het Jenaplanarchief is voldoende om dat terug te vinden.

Jenaplanbeweging en buitenlandse relaties

We kunnen ons de Nederlandse Jenaplanbeweging niet voorstellen zonder buitenlandse relaties. We noemen de belangrijkste:

Duitsland: het jenaplanonderwijs is afkomstig van de Petersen in Jena, Duitsland. In het begin hadden we min of meer intensieve relaties met Else Petersen, de Peter Petersenschool Am Rosenmaar in Keulen, de school van Heinrich Bolle in Obernjesa en andere. Er werd gecorrespondeerd, gehospiteerd, gestudeerd, vertaald, gepubliceerd en later werden gedurende een langere periode ook Duits-Nederlandse conferenties over inhoudelijke thema's gehouden. Zie jenaplan-heute.de
USA: het werk van John Goodlad en Robert Anderson, over innovatie (begrippen als 'interpreteerbaar streefmodel', 'ontvankelijk grondmodel' en 'vorm volgt functie' zijn mede daaruit voortgekomen) en over 'The Nongraded Elementary School'. Zie ook de eerste tien jaargangen van Pedagogische! Later kwamen daar de invloed van onder meer 'open education' en 'science' bij. Dat gaat tot op heden door met 'authentieke evaluatie', 'portfolio' en andere.

Engeland: functioneel lezen (Doris Nash), de 'integrated day' (met invloed op onze blokperiode), geïntegreerd leren en creativiteit (o.a. Michael Armstrong), het uitstellen van kinderwerk, et cetera. Het gaat bij dit alles om zowel ervaring, informatie als inspiratie.

Japan en Taiwan: de laatste jaren zijn er intensieve contacten ontstaan en uitgebouwd om het concept in deze landen bekendheid te geven

Vlaanderen: vanuit de NJPV zijn al jarenlang werkrelaties opgebouwd met de Vlaamse jenaplanscholen (zie de facebookpagina:

<https://nl.nl.facebook.com/BelgischeJenaplanVereniging/>

Omdat ons taalgebied zo klein is, zijn we sowieso sterk gericht op het leren van ontwikkelingen in het buitenland. Maar belangrijker: er is bij ons nauwelijks sprake van onderzoek naar de praktijk van jenaplanscholen. Daardoor ontbreekt een belangrijke component, die bij Petersen wel aanwezig was. Onderzoek is nodig om ideaal en werkelijkheid aan elkaar te toetsen, om nieuwe wegen te verkennen, om verantwoording te kunnen afleggen. Daarom kunnen wij ook veel hebben aan onderzoek dat elders wordt gedaan naar bijvoorbeeld 'multiage education' en 'nongraded education' (stamgroepen).

Door participatie in het Lectoraat Vernieuwingsonderwijs geven ook wij tegenwoordig aandacht aan praktijkgericht onderzoek.

In Nederland is heel veel tot stand gebracht waar we trots op kunnen zijn; waarschijnlijk het grootste aantal 'nongraded multiage' scholen ter wereld. Tegelijkertijd hebben wij daardoor ook een verantwoordelijkheid om naar vermogen andere (buitenlandse) relaties te ondersteunen en iets door te geven van wat we zelf ontvangen en verder ontwikkeld hebben.